

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

**ПОСЛЕРЕВИЗИОНИ ИЗВЕШТАЈ О МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „СВЕТИ САВА“, ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ
по ревизији сврсисходности пословања
„Превенција и сузбијање вршњачког насиља у школама“**

**Број: 400-390/2022-03/44
Београд, 11. април 2023. године**

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	3
2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА.....	4
2.1 Без програма заштите од насиља који су прилагођени специфичностима школе и без праћења ефеката реализације овог програма отежано је планирање унапређења мера и активности у области заштите од вршњачког насиља.....	4
2.1.1 Школе – субјекти ревизије кроз годишње извештавање о превенцији и сузбијању вршњачког насиља не пружају информације о ефектима спроведених мера и активности	4
2.1.1.1 Опис несврсисходности.....	4
2.1.1.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање.....	4
2.2 Непостојање оперативних планова заштите и документованог праћења ефеката предузетих мера и активности отежава сагледавање потребе за пружањем додатне подршке ученицима	5
2.2.1 Школе – субјекти ревизије нису у свим евидентираним случајевима вршњачког насиља процениле ниво насиља и сачиниле оперативне планове заштите за све учеснике насиља.....	5
2.2.1.1 Опис несврсисходности.....	5
2.2.1.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање.....	5
2.2.2 Школе – субјекти ревизије у већини случајева нису документовале ефекте предузетих мера и активности предложених оперативним плановима заштите за ученике.....	6
2.2.2.1 Опис несврсисходности.....	6
2.2.2.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање.....	7
2.3 Без програма заштите од насиља који су прилагођени специфичностима школе и без праћења ефеката реализације овог програма отежано је планирање унапређења мера и активности у области заштите од вршњачког насиља.....	7
2.3.1 Програми заштите ученика од насиља више су формални него што су прилагођени специфичностима школа – субјеката ревизије.....	7
2.3.1.1 Опис несврсисходности.....	7
2.3.1.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање.....	8
3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА.....	8

1. УВОД

У Извештају о ревизији сврсисходности пословања „Превенција и сузбијање вршњачког насиља у школама“ број: 400-390/2022-03/24 од 19. децембра 2022. године Државна ревизорска институција (у даљем тексту Институција) је навела закључке и налазе.

С обзиром да све откривене несврсисходности нису биле отклоњене у току ревизије, Институција је од субјекта ревизије, Основне школе „Свети Сава“, Горњи Милановац, захтевала достављање одазивног извештаја.

Основна школа „Свети Сава“, Горњи Милановац (у даљем тексту ОШ Свети Сава) је у остављеном року од 90 дана доставила одазивни извештај Број 169 од 20. марта 2023. године, који је потписало и печатом оверило одговорно лице субјекта ревизије, директор ОШ Свети Сава.

У одазивном извештају су приказане мере исправљања утврђених несврсисходности. У послеревизионом поступку смо прегледали одазивни извештај и оценили његову веродостојност и оценили да ли су мере исправљања задовољавајуће.

У овом извештају:

- приказујемо несврсисходности које су обелодањене у извештају о ревизији за које је захтевано предузимање мера исправљања,
- резимирамо предузете мере исправљања и
- дајемо мишљење о томе да ли су мере за исправљање стања, исказане у одазивном извештају, задовољавајуће.

2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА

ПРИОРИТЕТ 2 – Несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана.

2.1 Без програма заштите од насиља који су прилагођени специфичностима школе и без праћења ефеката реализације овог програма отежано је планирање унапређења мера и активности у области заштите од вршњачког насиља

2.1.1 Школе – субјекти ревизије кроз годишње извештавање о превенцији и сузбијању вршњачког насиља не пружају информације о ефектима спроведених мера и активности

2.1.1.1 Опис несврсисходности

Школе Министарству просвете, односно надлежној школској управи, треба да подносе Извештај о остваривању програма заштите од насиља као саставни део годишњег извештаја о раду, у складу са Протоколом поступања у одговору на насиље. Овај извештај треба да садржи, нарочито: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

У ревизији смо утврдили да ОШ Свети Сава активности на реализацији програма заштите од насиља приказује кроз извештаје о раду Тима за заштиту од насиља али ни у једном од ових извештаја није приказана анализа ефеката постигнутих спровођењем наведеног програма.

Непостојање документованих ефеката спроведеног програма заштите од насиља указује на ризик од тога да школа није у довољној мери посветила пажњу вредновању успешности предузетих мера и активности у циљу креирања предлога за унапређивање овог програма.

2.1.1.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање

ОШ Свети Сава дата је препорука да у годишњем извештају о остваривању програма заштите од насиља прикаже нарочито анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте, у циљу дефинисања даље политике заштите ученика од насиља.

ОШ Свети Сава доставила је оверен Одазивни извештај са Акционим планом у коме је навела да је у Годишњем извештају о раду школе, за школску 2021/2022. годину, дат опис врста случајева насиља, интервентних активности и евидентиран број случајева насиља по нивоима, као и приказана анализа ефеката предузетих мера. Наведено је да је на прикупљању података о врсти и броју случајева насиља по нивоима, интервентним активностима и ефектима предузетих превентивних и интервентних мера настављено током школске 2022/2023. године, у складу са Акционим планом.

Наведено је да су за предузимање мере исправљања одговорни Тим за заштиту ученика од насиља, Педагошки колегијум и стручни сарадници, а да ће мера исправљања бити извршена до краја школске 2022/2023. године и наредне школске године.

Доказ: Акциони план за отклањање неправилности откривених у ревизији сврсисходности пословања Превенција и сузбијање вршњачког насиља у школама.

Након истека рокова по датим приоритетима и достављања доказа оценићемо да ли су несврсисходности отклоњене. Отклањање утврђене несврсисходности је у току. Вредновање је извршено имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања.

2.2 Непостојање оперативних планова заштите и документованог праћења ефеката предузетих мера и активности отежава сагледавање потребе за пружањем додатне подршке ученицима

2.2.1 Школе – субјекти ревизије нису у свим евидентираним случајевима вршњачког насиља процениле ниво насиља и сачиниле оперативне планове заштите за све учеснике насиља

2.2.1.1 Опис несврсисходности

У складу са Протоколом поступања у одговору на насиље, у процесу консултација, потребно је да Тим за заштиту од насиља насилни догађај разврста у један од три нивоа насиља, што опредељује даље поступање школе. Оперативни план заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа и то за све учеснике насиља (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља).

Увидом у документацију ОШ Свети Сава, у вези са пријављеним случајевима вршњачког насиља, за период 2019–2021. године, утврдили смо да Тим за заштиту од насиља није у свим случајевима у својим записницима констатовао процењени ниво вршњачког насиља; да предлог мера овог тима, приказан у записницима са одржаних састанака поводом разматрања случајева насиља, не предвиђа израду оперативних планова заштите за ученике нити израду планова појачаног васпитног рада, у случајевима у којима је израда ових планова обавезна; да у случајевима када су оперативни планови заштите израђени постоји разлика у приступу приликом њихове израде, у једном случају планови заштите за ученике који су учествовали у насиљу налазе се на истом обрасцу, из којег се не може установити да ли се оперативни план заштите односи на ученика који је извршио насиље, ученика који је претрпео насиље или сведоке догађаја, док је у другом случају наведени образац посебно попуњен за ученика који је претрпео и ученика који је починио насиље.

Наведено указује на то да због неконстатовања нивоа насиља постоји ризик од тога да неће бити обезбеђено уједначено поступање школе у свим ситуацијама вршњачког насиља истог нивоа. Такође, непостојање оперативних планова заштите у свим случајевима када је њихово доношење обавезно указује на ризик од тога да мере и активности које школа предузима могу бити стихијске, без јасно дефинисаних циљева и основе за ефикасно праћење делотворности предузетих мера.

2.2.1.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање

ОШ Свети Сава дата је препорука да у свим евидентираним случајевима вршњачког насиља треба да буде процењен ниво насиља и израђени оперативни планови заштите у случајевима процењеног другог и трећег нивоа насиља, за све учеснике

насиља, у циљу уједначеног поступања школе и ефикасног праћења делотворности предузетих мера.

У Одазивном извештају са Акционим планом који је ОШ Свети Сава доставила, наведене су мере и активности које су предузете до дана достављања одазивног извештаја, као и мере и активности које ће бити предузете у наредном периоду ради отклањања несврсисходности.

Тако се наводи, да је од почетка школске 2022/2023. године, ова школа израдила оперативне планове заштите за процењени други и трећи ниво насиља, за све учеснике насиља, сарађивала са надлежним службама и вршила појачани васпитни рад са свим учесницима у случајевима насиља, према предложеним мерама Тима за заштиту ученика од насиља и оперативним плановима.

ОШ Свети Сава изјаснила се да ће мере и активности са чијом применом је отпочела у школској 2022/2023, години, наставити да предузима и у наредном периоду. Одговорни за предузимање мере исправљања су Тим за заштиту ученика од насиља, Педагошки колегијум и стручни сарадници. Рок за реализацију мере је крај школске 2022/2023. године.

Доказ: Акциони план за отклањање неправилности откривених у ревизији сврсисходности пословања Превенција и сузбијање вршњачког насиља у школама.

Након истека рокова по датим приоритетима и достављања доказа оценићемо да ли су несврсисходности отклоњене. Отклањање утврђене несврсисходности је у току. Вредновање је извршено имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања.

2.2.2 Школе – субјекти ревизије у већини случајева нису документовале ефекте предузетих мера и активности предложених оперативним плановима заштите за ученике

2.2.2.1 Опис несврсисходности

Школа треба да прати остваривање конкретних оперативних планова заштите од насиља другог и трећег нивоа и да прати ефекте предузетих мера и активности, у складу са Протоколом поступања у одговору на насиље.

Увидом у документацију ОШ Свети Сава, у вези са пријављеним случајевима вршњачког насиља, за период 2019–2021. године, у размотреним случајевима евиденција садржи извештај педагога само о предузетим мерама и то на начин који даје уопштени приказ ових мера.

ОШ Свети Сава наводи да се ефекти предложених мера прате кроз међусобну комуникацију чланова школског колектива. Наведено указује на ризик од тога да непостојање документованог праћења ефеката предузетих мера и активности отежава проверу успешности донетих оперативних планова заштите у циљу сагледавања потребе за пружањем додатне подршке ученицима и планирања даљих превентивних активности.

2.2.2.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање

ОШ Свети Сава дата је препорука да прати и документује ефекте предузетих мера и активности предвиђених оперативним плановима заштите у циљу утврђивања њихове делотворности.

У Одазивном извештају са Акционим планом који је ОШ Свети Сава доставила наводи се да ће ова школа, током школске 2022/2023. године, предузети следеће активности:

- праћење ефеката предузетих мера, у складу са Акционим планом,
- ревидирање оперативних планова заштите свих учесника у насиљу, у складу са Акционим планом,
- приказивање ефеката предузетих мера у извештају о реализацији програма заштите ученика од насиља за школску 2022/2023. годину.

Одговорни за предузимање мере исправљања су Тим за заштиту ученика од насиља, Педагошки колегијум, одељењске старешине и стручни сарадници. Рок за реализацију мере је крај школске 2022/2023. године и наредне школске године.

Доказ: Акциони план за отклањање неправилности откривених у ревизији сврсисходности пословања Превенција и сузбијање вршњачког насиља у школама.

Након истека рокова по датим приоритетима и достављања доказа оценићемо да ли су несврсисходности отклоњене. Отклањање утврђене несврсисходности је у току. Вредновање је извршено имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања.

ПРИОРИТЕТ 3 – Несврсисходности које је могуће отклонити у року до три године.

2.3 Без програма заштите од насиља који су прилагођени специфичностима школе и без праћења ефеката реализације овог програма отежано је планирање унапређења мера и активности у области заштите од вршњачког насиља

2.3.1 Програми заштите ученика од насиља више су формални него што су прилагођени специфичностима школа – субјектата ревизије

2.3.1.1 Опис несврсисходности

Програм заштите од насиља треба да се утврди на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, специфичности школе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада школе, у складу са Протоколом поступања у одговору на насиље. Овај програм треба да буде конкретан, јасан, са дефинисаним улогама, одговорностима и задужењима (ко, када и како поступа, шта ради). Програм треба да садржи, између осталог, начине реаговања на насиље, облике и садржаје рада са ученицима који трпе, чине или су сведоци насиља, садржаје и начине за појачан васпитни рад са ученицима, као и начине праћења, вредновања и извештавања о остваривању и ефектима програма заштите од насиља.

Увидом у програме заштите од насиља утврдили смо да је садржина ових програма у ОШ Свети Сава преузета из Приручника за примену посебног протокола за заштиту

деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама и није прилагођена специфичностима школе. У овим програмима нису видљиви начини реаговања на насиље, облици и садржаји рада са ученицима који трпе, чине или су сведоци насиља, садржаји и начини за појачан васпитни рад са ученицима, као ни начини праћења, вредновања и извештавања о остваривању и ефектима ових програма.

Овакво стање указује на ризик од тога да је садржина програма заштите од насиља углавном формална и да у довољној мери не доприноси развијању активности и мера на заштити ученика од вршњачког насиља.

2.3.1.2 Исказане мере исправљања и њихово вредновање

ОШ Свети Сава дата је препорука да приликом доношења годишњег програма заштите од насиља конкретизује активности на превенцији и интервенцији, уз уважавање специфичности школе и да прецизира механизме за праћење и вредновање реализације наведених активности.

У Одазивном извештају са Акционим планом који је ОШ Свети Сава доставила наведене су мере и активности које су предузете до дана достављања одазивног извештаја, као и мере и активности које ће бити предузете у наредном периоду ради отклањања несврсисходности.

ОШ Свети Сава наводи, да је кроз Годишњи програм заштите од насиља за школску 2022/2023. годину приступила конкретизацији активности на превенцији, уз навођење реализованих радионица за ученике и запослене, као и планираних радионица и предавања током школске 2022/2023. године и наредне школске године.

Наведено је да су одговорни за предузимање мере исправљања Управа школе, Тим за заштиту ученика од насиља, одељењске старешине, стручни сарадници и друга лица предвиђена Акционим планом. Рок за реализацију мере је крај школске 2022/2023. године и наредне школске године.

Доказ: Акциони план за отклањање неправилности откривених у ревизији сврсисходности пословања Превенција и сузбијање вршњачког насиља у школама.

Након истека рокова по датим приоритетима и достављања доказа оценићемо да ли су несврсисходности отклоњене. Отклањање утврђене несврсисходности је у току. Вредновање је извршено имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања.

3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА

Прегледали смо Одазивни извештај, који је поднео субјект ревизије. Оценили смо да је Одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице субјекта ревизије, веродостојан.

Вредновање мера исправљања смо оценили на основу њиховог описа и достављене документације. Сматрамо да смо добили довољне и одговарајуће доказе да можемо изрећи мишљење да ли су мере исправљања задовољавајуће.

Оцењујемо, да су планиране мере исправљања, наведене и описане у одазивном извештају који је поднео Субјект ревизије задовољавајуће.

Напомена:

У складу са одредбама члана 37 Закона о Државној ревизорској институцији, а након истека рокова исказаним у одазивном извештају, потребно је да обавештавате Државну ревизорску институцију о предузетим мерама и активностима о отклањању откривених несврсисходности према роковима из Одазивног извештаја и доставите одговарајуће доказе.

По истеку три године Државна ревизорска институција ће утврђивати ефекте остварене након спровођења препорука и отклањања откривених несврсисходности.

У ове ефекте укључиће се и ефекти које будете ви исказали предузетим мерама и активностима из Одазивног извештаја.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
11. април 2023. године